

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

55. Petrus mutuant magnam pecuniarum summam excitavit mutuarium
ad mutui beneficium remunerandum, & mutuarius sic excitatus misit illi
aliqua dona, quæritur, an ista dona vltra sortem accipiens, sit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

centum amphoras vini, vt mihi vicissim mutues centum modios tritici. Vide etiam Gesualdum in Theol. mor. 1. 1. r. 15. c. 1. nu. 11. Calpensensem in c. 7. Theol. 1. 2. r. 19. d. 1. p. 3. scilicet. 2. n. 13. & doctissimum Patrem Escobar & Mendoza in Theol. mo. 1. r. 1. exam. 5. c. 4. num. 47.

11. Et tandem claudam hanc resolutionem cum verbis Patris Hurtadi de contr. disp. 3. d. 1. c. 7. vbi sic ait, Ad idem in nostra conclusione in principio tradita, esse illicitam, & vsurarium ex vi mutui pacifici cum mutuatario, & eum obligare ex iustitia ad id ad quod alias non tenetur ex iustitia, quia eum obligare ad supradicta, & ad quacumque alia ex sola gratitudine ratione beneficii facti medio mutuo, vel ex sola fidelitate ratione nuda promissionis, seu obligationis fidei, non dantis ius iustitiæ, non est vsurarium, quia tunc non exigitur aliquid ex iustitia, seu tanquam pretium mutui, in quo solo consistit ratio vsuræ. Ita ille.

Sup. contentio in hoc §. in 10. §. 11. 7. Ref. 19. & ex Ref. 49 lege doctrinam §. vlt. ante medium, à vers. Et ad maiorem, & supra in principio §. Nota etiã huius Ref.

12. Itaque ex his Auctoribus pactum rigorosum quod inducit obligationem iustitiæ constituit simoniam, & vsuram, nam obligatio ciuili, & stricta aufert naturalem libertatem, secus autem pactum late sumptu, seu ex gratitudine, vel ex pura fidelitate, vt loquitur Hurtadus vbi supra, quia in tali casu remanet in potestate mutuatarij id facere, vel non facere, Et idem vsuræ, vel simonia adesse non potest. Vide omninò Serram vbi sup. q. 7. art. 2. d. ubi, qui egregie pertractat hanc difficultatem, & firmat pactum iustitiæ inducere vsuram, & simoniam; non autem pactum amicitie, & gratitudinis. Et hanc sententiam præter Doctores citatos tenet etiam Steph. Bannius in Theol. mor. 1. 2. lib. 2. q. 37. ex qua post multa sic infert. Quid si beneficium à collatore, officium à Principe, à priuato mutuum petente postuletur aliquid non tanquam ex iustitia, ac obligatione ciuili, & legali debitum, sed tanquam conditio, cum qua, & sine qua mutuandi? vt si dicatur à mutuatario, si mutuum appetis, si iuari pecuniis mutuo sibi à me creditis optas, vicissim equum commodatò dabis, aut iusto mihi eum pretio vendes; aliter nihil obtinebis ad quos ego te contractus celebrandos strictum nolo obligatione ciuili, & ex iustitia ratione mutui accepti, aut accipiendi, sed tantam gratitudinis, cui si non parueris nihil consequeris, quid tum iuris. Hæc est ratio, nam vsura est furti species, largitur non coactè, sed ita liberè, vt in largientis sit potestate non largiri quod in debitis ex iustitia non accedit, que sunt ei præstanda necessarid quod iniustus audire non vult, nec peccare. Ita ille.

13. Verùm aliqua ex superius dicta de mente supradictorum Auctorum dicta esse volo; & idem non puto in praxi deducenda nisi cum consilio docti, & prudentis confessorij, seu casuum conscientie Responsoris, qui maturè ratione personarum, & circumstantiarum omnia perpendere, & considerare debent; aliquando enim quibusdam sententiis vtendum est tanquam elleboris; & ego solitus sum dicere, in rebus moralibus, non solum scientiam, sed etiam prudentiam necessariam esse.

RESOL. LV.

Petrus mutuans magnam pecuniarum summam excitauit mutuatarium ad mutui beneficium remunerandum. & mutuatarius sic excitatus misit illi aliqua dona; queritur, an ista dona vltra sortem accipiens sit vsurarius? Et an licitum sit non mutuo, donec mutuatarius excitatus à me dicat, se daturum auctarium ex gratitudine, ac proinde ex veritate, & fidelitate, licet non ex iustitia maneat obligatus? Et an sit vsura penalis auctarium velle recipere ab eo, quem scio non daturum nisi timere, ne iterum negetur?

mutuum, vel ne videatur, aut vocetur ingratus? Ex p. 1. tract. 8. Refol. 62.

§. 1. Hanc esse vsuram aliqua ratione demonstrat: Nam talis insinuatio videtur quoddam pactum implicitum. Secundo, mutuatarius, qui dat propter talem insinuationem tempore mutationis, non videtur dare liberaliter; sed rubore, vel necessitate compulsus; ergo mutuans illa dona recipiens, vsurarius est. Et sic hanc sententiam amplexi sunt Richardus in 4. d. 1. §. 1. art. 5. q. 5. Scotus q. 2. & ex recentioribus Ioseph Angles q. de contr. mutui, art. 2. defin. 5. concl. 1. & alij.

2. Sed semper ego contrariam sententiam sequor sum, & consilia, quam etiam amplectuntur Caiet in 2. 2. q. 78. a. 1. Molina de iustit. 2. disp. 305. n. 6. Rebell. p. 2. l. 8. q. 4. n. 8. Bonac. de contr. disp. 3. q. 3. punct. 2. n. 10. Et probatur nam, vt ait Salonijs in 2. 2. q. 78. a. 2. contr. 1. concl. 2. actus interior, & exterior eiusdem sunt bonitatis, & malitiae: sed actus interior, qui est sperare per mutuum non solum amicitiam, verum etiam effectus amicitie, non ex debito, sed ex gratitudine, est actus licitus, & honestus: ergo actus exterior, quo aliquis huiusmodi effectus ita exigit, nempe, non ex debito, sed ex gratitudine, non erit actus iniquus, neque vsurarius: quia, si intentio est licita per hoc, quod verbis explicetur, seculo scilicet adolo nequaquam fiet illicita. Secundo confirmatur: nam obiectum formale vsuræ est lucrum ex vi mutui, ac cum pacto, & debito ciuili: in hoc autem exteriori actu, quo mutuans expetit beneficia ista, & remunerationes, non expetit vi mutui, neque ex debito iustitiæ: ergo non est vsura. Ex his apparet, Petrum non teneri restituere illa dona, quæ à mutuatario accepit, licet ab ipso fuerit excitatus.

3. Sed quæres, an licitum sit non mutuo, donec mutuatarius à me excitatus dicat, se daturum auctarium ex gratitudine, ac proinde ex veritate, & fidelitate, licet non ex iustitia maneat obligatus? Respondeo affirmatiue Ioan. Salas in de vsur. d. 7. n. 6. quia neque effectus recipitur aliquid in pretiũ, vel exigitur, quasi debitum ex iustitia; sed sola expectatio interuenit, qua mutuans expectat expressè, rectè tamque voluntatem mutuatarij, de dādo auctario, antequam mutuum recipiat. Hæc Salas, cuius sententia, tanquã probabilis, est amplectenda. Verum, an sit etiam probabilis illa, quam ponit d. 6. n. 2. iudicent viri docti: querit enim, an sit vsura metalls auctariũ velle recipere ab eo, quem scio non daturũ, nisi timore ne iterũ negetur ei mutuum, aut ne videatur, vel vocetur ingratus? Et licet Caiet. 2. 2. q. 78. a. 1. ad 4. Petr. à Nauarra l. 3. c. 2. n. 211. Navarr. c. 17. n. 219. & alij negatiue respondeant, quia tunc mutuatarius nõ dat illud liberaliter, sed metu, & necessitate coactus iterũ recipiendi mutuum: tamẽ Salas, vt dixi, quādo nullus est animus extorquedi auctariũ, vel recipiendi illud, vt debitũ ex iustitia, seu ex vi pacti, nullam esse vsurã, mordicus cõtedit.

RESOL. LVI.

An sit contractus vsurarius vendere alicui fundum seu domum; & reservare sibi fructus annuales, vel redditus, donec soluantur pretium? Ex p. 4. tr. 4. & Misc. Ref. 139.

§. 1. Hinc contractũ esse vsurariũ, responderũt anno 1575. Patres Societ. IESV Penitentiarj Papæ apud S. Petrum, P. Lucius de la Croce, P. Vismarus, P. Ledesma, P. Costa, P. Lanoya, P. Bofesius, P. Leo, P. Agidius, P. Parra; & ita testatur Io. Bapt. Antonicus in instr. Neapolitana l. 5. c. 21 vbi etiam adducit alios Canonistas & Theologos, qui interrogati de hoc casu affirmatiue responderunt; & sic etiam docet Syluest. ver. vsura, q. 1. D. Anton. part. 2. tit. 1. c. 7. §. 20. Gabriel in 4. d. 1. §. 11. art. 2. concl. 4. Maior ibid. Armilla ver. vsura, n. 15. Rosleria ver. vsura 1. num. 47. Plotus in l. si quando, C. unde vi. n. 45 1. & alij, quorum sententia satis est probabilis, quia

Sup. hoc & contra hoc hac Ref. 19. & ex Ref. 49 lege doctrinam §. vlt. ante medium, à vers. Et ad maiorem, & supra in principio §. Nota etiã huius Ref.

Sup. hoc & contra hoc hac Ref. 19. & ex Ref. 49 lege doctrinam §. vlt. ante medium, à vers. Et ad maiorem, & supra in principio §. Nota etiã huius Ref.

Sup. hoc & contra hoc hac Ref. 19. & ex Ref. 49 lege doctrinam §. vlt. ante medium, à vers. Et ad maiorem, & supra in principio §. Nota etiã huius Ref.